

TERUG IN LOBI

(november 1962 - september 1964)

Wanneer Rob terug komt, na zes maanden verlof, valt het in 't begin toch wel wat tegen niet in Dakwa terug te kunnen, maar als hij hoort dat hij naar Lobi zal gaan, is hij blij : Lobi, zijn eerste post na 't seminarie.

Ondertussen is hier flink gewerkt op de missie : de klassen zijn af in steen en ook 'n stevig nieuw huis. Ook bij de Zusters is het woonhuis klaar en ook enige klassen. En nu gaan ze 'n nieuwe kerk bouwen.

Met broeder Hendrik timmert hij mee aan het dak. Zekere dag verklaart hij dat hij 'n negenooop op zijn rug heeft, maar gaat toch door met werken. En als ze samen op de hete dakplaten zitten, vraagt de Broeder : heb je last van die negenooop ? Waarop Rob lakonisch antwoordt : "Och, zo 'n prutsje".

Om 10 uur, in de blakende zon, wordt het onmogelijk nog op 't dak te werken, zo heet zijn de platen. Ze gaan dan maar ander werk zoeken.

En zo horen we de naaimachien ratelen op Rob's kamer, dat het 'n lust is. Hij lapt zijn werkbroek. Dat herstellen van kleren, heeft hij bij moeder goed afgekeken : hoe moeder het deed met de vele gescheurde en afgesleten zitvlakken en ellebogen.

Rob houdt zijn broek, met de nieuwe knieën, voor zich uit en keurt zijn werk. "Moeder zou het vast beter gedaan hebben, maar het kan er door en wij kunnen weeral 'n tijdje vooruit". Op 'n stoel liggen er broeken en hemdjes van de studenten te wachten.

Op deze post merkt hij pas goed hoe er 'n kentering is ontstaan in de geestesgesteldheid van de bevolking. Hij vergelijkt de toestand nu met die van vroeger hier in Lobi. Hij ziet dat hier ook de geest van Loemoemba is binnengedrongen. 't Volk is lastiger geworden, onverschilliger, licht geraakt, opvliegend en ruzie zoekend met blank en zwart.

Rob stoort zich niet erg aan dat alles en doet zijn werk en gaat zijn weg. 'n Beetje op zijn eentje en afgetrokken, maar steeds open oog voor de noden van anderen, zijn leuze indachtig : "Ter ere Gods, zoveel mogelijk helpen, waar 't mag en kan".

In deze omstandigheden, zien we nog beter en beter de grote lijn van zijn leven zich aftekenen : vastberadenheid en moed. Minder kordate karakters hebben dikwijls hun bewondering uitgedrukt over Rob's doorzettingsvermogen, dat zelfs uitkwam, ja, als hij op de fiets reed.

DE SIMBA-TIJD.

(augustus 1964 - 30 mei 1965)

Sedert geruime tijd zijn er vele geruchten in omloop over opstand onder leiding van Mulele. Maar het is allemaal nog zo ver hier vandaan, dat iedereen rustig aan zijn werk blijft in de streek van Bondo. Langzaam maar zeker verslechtert de toestand. Op zekere dag komen vluchtende Grieken voorbij met hun camions vol geladen met goederen, om nog te redden wat er te redden valt. Op 7 augustus, vluchten de Witheren van Buta en andere posten tot in Bondo, waar ze 'n betrekkelijke rustige atmosfeer vinden, zodat ze niet verder naar Bangassou vluchten.

Onze kerstenen verbergen hun schrik niet en raden ons aan te vertrekken. Vooral de schoolmeisjes waarschuwen de Zusters : "Wat er gaat gebeuren, weten we niet, maar het zal verschrikkelijk zijn ! Wat er bij ons allemaal wordt verteld, is niet te geloven !".

In Lobi zijn ze nog volop aan de kerk bezig. Broeder Hendrik is ondertussen op rust gegaan in Europa en de Overste is ziek geworden en vervangen door Pater Van Oort. Onze Rob heeft de opdracht gekregen de kerk verder af te maken. In Lobi is er nog 'n professor op verlof, zodat ze met hun drietjes zijn. Maar voor 't werk staat Rob praktisch alleen met zijn zwarte werklui. Dikwijls moet hij met de camionette naar Bondo om 't nodige bij te halen.

Zo was hij ook in Bondo op 21 augustus. Dit maal bleef hij logeren, want er diende wat hersteld te worden aan de stuurinrichting van de camionette en de motor nagekeken. Die avond of nacht werd Bondo ingenomen door drie simba's. De enkele soldaten van 't Nationaal Leger, die niet gevlucht waren, hebben zich zonder tegenstand overgegeven. Ze waren overtuigd dat er tegen de simba's niets te doen viel. Dezen zijn immers, zo wordt geloofd, onkwetbaars gemaakt door de dawa of nkisi van Mama Maria, 'n oude half-blinde vrouw, aan wie duistere machten worden toegeschreven.

"We kunnen zoveel schieten als we willen, onze kogels veranderen in water zodra die mannen roepen : Simba, simba, mai, mai, Loemoemba !".

Bij dageraad, was er nog 'n camion de Oewele over gestoken vol simba's. De luitenant van de eerste groep stuurde hen dadelijk verder naar Lobi en Monga. Hier wist niemand iets van op de missie. Rob had heel vroeg mis gelezen, 't kopje koffie gedronken en was zo vertrokken.

De simba's maakten halt in Lobi. Ze vonden slechts één pater thuis, de overste was op ziekenbezoek. De pater werd tegen de muur gezet en gedwongen alle deuren te openen. De simba's namen al 't geld mee, horloges en radio's. De jonge pater, die natuurlijk doodbenauwd was, kon de deur van Rob's kamer niet dadelijk open krijgen. 'n Simba wist er wel raad mee en schoot 't slot uit de deur.

Toen Rob thuis kwam, waren de Simba's vertrokken naar Monga, waar ze twee politiemannen hebben dood geschoten. Rob vond zijn kamer helemaal overhoop en ook zijn radio was weg. De overste kwam ondertussen ook thuis en beiden hoorden ze 't verhaal van de overval.

Toch waren er nog enkele werklui present en kon Rob 't werk verdelen. Met 'n paar triplexplankjes heeft hij zijn deur toen ook maar gelapt, zodat hij ze weer kon sluiten.

Nog dikwijls, sommige dagen meerdere keren, werden ze lastig gevallen door voorbijtrekkende simba's. Dezen plunderden, eisten de camionette op en slachten de kleine veestapel geleidelijk af. Ondertussen is er 'n veldslag aan de gang aan 't front in Yakoma, over de Oewele. 't Gebeurde wel eens dat 'n gewonde simba zich ter verzorging aanmeldde. 't Was niet gemakkelijk, want niemand mocht de simba's aanraken, bij de minste aanraking zou de onkwetsbaarheid te loor gaan.

Op zekere dag wordt Rob en zijn confraters op 'n camion gezet en naar de gevangenis van Monga gevoerd. Ze moesten er wat werken en na enige uren mochten ze naar de missie, waar de andere paters reeds onder bewaking stonden.

Deze gevangenschap duurde slechts enkele dagen en weer zaten ze met hun drietjes terug in Lobi, vol angst en spanning. 't Gebrom van 'n motor voorspelde steeds nieuwe moeilijkheden.

Rond 20 september, op 'n avond, stopt er 'n camion voor de missie. Wild schreeuwende simba's springen er af. Dadelijk moesten de paters instappen : ze zouden vervoerd worden naar Bondo - Buta - Stan. Ze kunnen nog juist 't gereedstaand valiesje nemen en instappen. Daar zien ze de paters van Monga, geslagen en vuil en vermoeid, maar de aanblik van de paters van Yakoma en 'n heer, die ze later leren kennen als Dokter Paul Carlson van de protestantse missie, is verschrikkelijk.

Die veldslag bij Yakoma was 'n grote nederlaag geworden voor de simba's. Honderden waren, met de pont en met prauwen, 't brede water overgestoken, waar Oewele en Mbomoe samen vloeien. Ze werden omsingeld. 'n Halve cirkel omsloot hen en de twee uiteinden bij 't water namen 't water onder vuur, zodat ontsnappen onmogelijk werd. Slechts 'n groep van zeven simba's gelukte er in over te steken. Ze namen de drie paters Capucienen mee en de dokter. Dezen werden beschuldigd de tegenpartij te hebben gewaarschuwd met 'n «phonie». De behandeling die de paters ondergingen was zo wreed, dat één van hen aan de simba's zei : "als we toch dood moeten, doe het dan maar dadelijk".

In Bondo, ging 't natuurlijk de gevangenis in. Enkele dagen moesten ze gras kappen rond 't gebouw en andere werkjes opknappen. 'n Goed gestemd bewaker zag de kans, met stukken en brokken, te vertellen hoe het met de missionarissen van Bondo en Baye was gegaan. Hoe ze in de gevangenis werden gezet, omdat er 'n telegram uit Stan was toegekomen, zeggende dat alle missionarissen levend naar Stan moesten vervoerd worden (later is gebleken dat er "mercenaires", huurlingen stond in 't telegram. Maar de simba's in Bondo kenden dat woord nog niet).

De tovenaer van de simba's, - "Heer Dokter" liet hij zich noemen - , tergde de gevangenen nog het meest. Triomfantelijk kwam hij hun vertellen hoe hij zijn oom had gedood en daarna nog twee van zijn broers, ook leden van de Radeco-partij.

De Simba's werden door hem aangemoedigd tot het drinken van arak, 'n slecht gedistilleerde inlandse jenever, en tot hennep roken. Hierdoor raken de mensen helemaal buiten zich zelf, woest en wild en wreedachtig.

't Was dan wel 'n hele opluchting, toen de tovenaer kwam aankondigen : "Morgenvroeg gaan jullie allemaal naar Buta en dan verder naar Stan. En de vier paters die in Buta zijn achtergebleven, gaan ook mee. Daar zal ik wel voor zorgen".

Na wat gesukkel, want de auto's werden slechter en slechter, zijn ze dan in Buta aangekomen tegen middag. Nog enige uren in de gevangenis en dan naar de missie op bevel van Makondo, die toen nog majoor was en juist van Stan terug gekomen was. Hij heeft de bevelen bij van President Gbenye : al de missionarissen moeten zo vlug mogelijk terug naar hun eigen missie.

Het is er druk op de missie. In de auto van de majoor, kwam ook Monseigneur Waterschoot mee van de Witheren van Lolo en enige paters, weldra gevolgd door andere autocars vol gerustgestelde missionarissen.

't Wederzien met Pol in deze omstandigheden was voor beiden wel het hoogtepunt. Veel hadden ze elkaar te vertellen.

In de nacht komt de rest van de groep paters Kruisheren. 's Morgens heel vroeg wordt er al mis gelezen, voor sommigen de eerste keer na weken. Aan tafel lossen we elkaar af de arme dagen, maar 't smaakt toch goed en er worden al uien getapt.

In de volgende dagen, vertrekken geleidelijk de missionarissen naar hun respectievelijke missieposten : Boemba, Lolo, Aketi, Titule en Bondo. Die van Baye, Lobi, Monga en Yakoma moeten lang wachten. Bijna dagelijks komt er bericht op de missie over dag en uur van 't vertrek, maar telkens mislukt het. 'n Keer zelfs zijn ze vertrokken, maar op 9 km. van Buta was de camion al onklaar en zijn ze te voet met hun valiezen terug gekomen.

Doch op donderdag, 8 oktober, vertrekken ze dan toch met 'n goede auto. Ze rijden naar de kazerne. Daar maakt Makondo uit dat 't te gevaarlijk is in Bondo voor de paters van Yakoma en dat ze in Buta moeten blijven.

's Anderdaags om 11 uur zijn ze dan in Bondo, waar ze aan de Oewele slecht worden onthaald, met slagen en stenen.

Zo zijn dus de Kruisheren weer allemaal in Bondo, behalve Pol en de broeders Egbert en Leonard, die in Buta weerhouden worden door dokter Finken.

Ieder woont op zijn eigen kamer. De confraters van Baye, Lobi en Monga worden verdeeld over missie en seminarie, maar allen gaan eten op de missie. Ze zoeken en vinden werk. Wel worden ze dikwijls weg geroepen voor huiszoekingen, meetings en bezoeken van hoge pieten, zoals Gbenye zelf.

20 Oktober, komen de drie Capucienen ook aan. Ze worden niet lastig gevallen. Men kan nog naar de radio luisteren. De hoop op bevrijding flakkert op. Dan weer verliezen ze de moed. De valse berichten zijn niet van de ware te onderscheiden.

28 en 29 oktober zijn ze weer opgesloten in 'n leegstaand huis kort bij de Oewele. Door 'n andere groep simba's worden ze naar huis gestuurd. Weer 'n andere kliek verplicht hen allen samen in de slaapzaal van het seminarie te verblijven. 's Morgens mogen ze toch, twee aan twee, naar de kerk voor de Mis. De lange dagen korten ze met kaarten, dammen, schaken en lezen.

Paters en blanken spelen zelfs 'n voetbalmatch tegen de simba's en winnen met 4-1. "Leve de Europeanen" wordt er met volle overtuiging geroepen. Na de match gaan ze weer gedwee naar hun "internerskamp".

Huisarrest in het Seminarie te Bondo : "We probeerden een boek te lezen..."